

Universität
Zürich^{UZH}

Romanisches Seminar

Universität Zürich
Zürichbergstrasse 8
CH-8032 Zürich
Telefon +41 44 634 36 11
Telefax +41 44 634 49 40
www.rose.uzh.ch

Prof. Dr. Johannes Kabatek

Professor iberorománské
lingvistiky

Johannes.kabatek@uzh.ch

Prof. Dr. Johannes Kabatek

johannes.kabatek@uzh.ch

Zürich, den 30.9.2018

Posudek na habilitační práci *Análise Sintático-Semântica dos Códigos Penais de Portugal e do Brasil (estudo contrastivo-textual)*

1. FFMU mě žádá o posudek habilitační práce Mgr. Ivy Svobodové, Ph.D. s názvem *Análise Sintático-Semântica dos Códigos Penais de Portugal e do Brasil (estudo contrastivo-textual)*. Této prosbě rád vyhovím. O posudek jsem byl požádán jako lusitanista, jinak nemám ke kandidátce žádný vztah, neznám ji a nikdy jsem se s ní nesetkal. Oblast kontrastivní textové analýzy a odlišnosti mezi evropskou a brazilskou portugalským patří k mým stěžejním badatelským okruhům, tudíž se domnívám, že jsem k sepsání posudku kompetentní.

2.1 Děkanát mi 31. 7. 2018 zaslal řadu otázek, jimiž se hodlám řídit. Odhlédnu od rekapitulace obsahu a jen krátce se vyjádřím k obsahovému záměru. Práce zkoumá kontrastivně portugalský a brazilský trestní zákoník a klade si několik cílů: na jedné

straně jde o kontrastivní gramatiku dvou variant portugalštiny, na druhé straně o porovnání právnických textů, tudíž o kontrastivní výzkum textů. Dalším cílem je srovnat právní jazyk zákoníků s ostatními druhy textů. A v neposlední řadě má práce překladatelský dosah, a tak může být prakticky využitelná i ČR, neboť, jak se uvádí na s. 14, v ČR se vyskytuje čím dál vyšší počet osob z portugalsky mluvících zemí. Důkladná znalost těchto právních textů je dosud praktickým deziderátem.

2.2. V tomto smyslu je práce relevantní, a to nejen lokálně, neboť právníká oblast dosud trpí nedostatkem minuciózních komparací obou variant. Autorka identifikuje gramatické frekvenční preference, jež odpovídají subtilnímu rozlišení, v mnohém překračujícímu čistě gramatické odlišnosti. Je tedy patrné, že v tak formálních textech, jako jsou zákoníky, nerozhodují pro vyloučení jedné z variant bezpodmínečně odlišné formy, jako spíše preference. Zde se volba zkoumaných jevů, tedy hypotaktických konstrukcí, nepochybně nabízí, protože se zde jedná (podobně jako u podřadných spojek) o oblast, která je neobyčejně citlivá při posuzování diskurzivně tradičních rozdílů¹. Analýza je přesná a dostatečně rozsáhlá, korpus dostačující, takže výpovědi jsou relevantní. V tomto smyslu je práce relevantním přínosem přispívajícím ke kontrastivnímu výzkumu jazyků v rámci jednoho z „bicentrických“ jazyků.

2.3. Zvolena byla metoda kontrastivní analýzy korpusu, která odhlíží od počítačového automatizovaného postupu a analyzuje data získaná tradičním způsobem. Na první pohled se tento postup jeví jako staromódní, nicméně v tomto případě je jistější a bezpečnější než jakýkoli automatizovaný postup: tím, že badatelka dokonale zná analyzované texty, je schopna předložit jak kvantitativní, tak kvalitativní analýzy na vysoké úrovni.² Jen připomenu, že co se formy týče, práce je napsána bezchybnou, plynou a idiomaticky bezvadnou portugalštinou. Citáty jsou označeny jednoznačně (někdy se pravda cituje nepřímou, což není v pořádku (např. s. 57 Auwer/Plungian, což není uvedeno v bibliografii), barevné grafy jsou velice názorné.

2.4. Ve zmíněném formuláři jsem byl požádán rovněž o kritické připomínky. Chci zdůraznit, že kritické postřehy v žádném případě nesnižují celkovou úroveň a hodnotu

¹ Johannes Kabatek / Philipp Obrist / Valentina Vincis: “Clause-linkage techniques as a symptom of *discourse traditions*: methodological issues and evidence from Romance languages”, in: Heidrun Dorgeloh / Anja Wanner (eds.): *Syntactic Variation and Genre*, Berlin/New York: Mouton De Gruyter 2010, 247-275).

² Johannes Kabatek, “Lingüística empática”, *Rilce* 30-3 (2014), 705-723.

práce, spíše mají svůj význam pro budoucí práci, a tak nemám obavu je zmínit. Z prostorových důvodů tak učiním heslovitě.

- Práce hovoří o evropské a brazilské portugalštině jako dvou varietách jednoho jazyka. To je zcela v pořádku; jako problém se mi jeví hovořit o „sistema matriz“ (s. 16; zřetelněji s. 48) jako společném systému, tvořícím základ. Minimálně ve strukturalistickém smyslu není možné EP a BP považovat za systém, protože i ve standardu obou jazyků existují rozličné opozice.³
- Na mnoha místech práce postupuje zeširoka a shrnuje již zčásti známé poznatky. Pro účely publikace bych doporučil vypustit kapitoly *História do Direito Penal*, či nepřiliš užitečnou tabulku na s. 32ff. Při historickém ukotvení by byl opodstatněný odkaz na původ evropského, koloniálního a postkoloniálního trestního práva a jeho textové podoby⁴.
- Vlastní přínos práce spočívá v identifikaci textových, negramatických odlišností. To zajímavé potud, že se zde jedná o srovnatelné diskurzivní tradice ve dvou varietách, kde bychom rozdílů neočekávali. Tyto textové rozdílů zčásti souvisí s odlišnými textovými tradicemi, ale i odlišnými gramatickými preferencemi.
- Ve výzkumu by se dalo pokračovat, pokud bychom na jedné straně ukázali, co v jednotlivých variantách vůbec není možné, jakými možnostmi tyto variety nedisponují, a pokud bychom na druhé straně našli pro tyto odlišnosti vysvětlení. V tom případě bychom však museli rozšířit korpus; práce nicméně i pro tyto úvahy skýtá podnětný základ.

³ J. Kabatek, “Sobre usos y abusos de la terminología lingüística”, *Revue de Linguistique Romane* 315-316 (Tome 79), 2015, 331-359.

⁴ Johannes Kabatek, *Die Bolognesische Renaissance und der Ausbau romanischer Sprachen. Juristische Diskurstraditionen und Sprachentwicklung in Südfrankreich und Spanien im 12. und 13. Jahrhundert*, Tübingen: Niemeyer 2005 oder die Arbeiten von María Eugenia Vázquez Laslop zu kolonialen und postkolonialen juristischen Diskurstraditionen.

**5. Doporučuji FF MU předloženou práci přijmout jako písemný úkon
habilitačního řízení.**

Podpis:

Prof. Dr. Johannes Kabatek

Zurich 30.9. 2018

Za správnost: prof. PhDr. Petr Kylaoušek, CSc.
předseda habilitační komise